

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька обласна рада
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Наукове товариство студентів, магістрантів, аспірантів,
докторантів і молодих учених

*Збірник
матеріалів всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції*

«Студентська молодь у науці»

13 травня 2024 року

Студентська молодь у науці: матеріали всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (Хмельницький, 13 травня 2024 р.)

УДК 37.013-057.876 (063)

ББК 74.489.278,215.1

С 88

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол № 6 від 29 травня 2024 р.)*

С 88 Студентська молодь у науці: матеріали всеукр. студ. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 13 трав. 2024 р.). Хмельницький: ХГПА, 2024. 312 с.

Редакційна колегія: Шоробура Інна Михайлівна, ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (голова); Галус Олександр Мар'янович, проректор з наукової роботи ХГПА, доктор педагогічних наук, професор (співголова); Поліщук Олександр Сергійович, проректор з науково-педагогічної роботи ХГПА, доктор філософських наук, професор; Ворник Марія Миколаївна, проректор з міжнародної діяльності ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; Біницька Олена Петрівна, проректор з економічних питань ХГПА, кандидат економічних наук, доцент; Дарманська Ірина Миколаївна, декан факультету початкової освіти та філології ХГПА, доктор педагогічних наук, доцент; Пісоцька Леоніда Станіславівна, декан факультету дошкільної освіти та психології ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; Бучківська Галина Вікентіївна, декан гуманітарного факультету ХГПА, доктор педагогічних наук, професор; Крищук Богдан Степанович, начальник наукового відділу ХГПА, кандидат педагогічних наук, доцент; Крищук Валентина Леонідівна, методист наукового відділу ХГПА, кандидат філологічних наук, доцент; Шевченко Дар'я, голова Наукового товариства студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХГПА.

Матеріали всеукраїнської студентської науково-практичної конференції включають статті з актуальних проблем педагогіки, психології, філології, історії, культурології, менеджменту, соціальної роботи, туризму, мистецтвознавства, права.

Цей матеріал адресований науковцям, аспірантам, студентам, педагогам-практикам.

Рецензенти:

Галус О.М. – проректор з наукової роботи ХГПА, доктор педагогічних наук, професор;

Поліщук О.С. – проректор з науково-педагогічної роботи ХГПА, доктор філософських наук, професор.

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Сагайдак Христина</i> Лексико-семантичні особливості мовленнєвого етикету студентів.....	8
<i>Ткач Дмитро</i> Мовна проблема в Україні та шляхи її вирішення.....	13
<i>Сморжанюк Анастасія</i> Вітчизняна і зарубіжна лінгвістична та психолого-педагогічна наука про підходи у вивченні основних частин мови.....	16
<i>Ясенчук Іванна</i> Особливості організації дитячого фітнесу в контексті формування потреби фізичної активності.....	19
<i>Яковлева Наталя</i> Форми і методи роботи зі старшокласниками на уроках української мови при підготовці до складання ЗНО чи НМТ.....	23
<i>Гнатюк Анастасія</i> Роль природотерапії у системі впровадження здоров'язберезувальних технологій у початковій школі.....	27
<i>Романовська Софія</i> Перспектива розвитку реабілітаційного туризму на території України та Європи.....	30
<i>Шевченко Дар'я</i> Використання інформаційних технологій у позакласній виховній роботі з молодшими школярами.....	35
<i>Чернявська Олександра</i> Скейтбординг як інструмент самовираження та розвитку: аналіз проекту Skateistan.....	38
<i>Нінадовська Анастасія</i> Фірмонімікон Кам'янецьчини: соціолінгвістичний аспект.....	41
<i>Бочуля Максим</i> Студентство у науковій спадщині Миколи Дарманського: візія дослідників.....	44
<i>Панасюк Марія</i> Лексико-семантичні особливості груп неологізмів періоду російсько-української війни.....	48

ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ

ПЕДАГОГІКА, СОЦІАЛЬНА РОБОТА

<i>Бас Людмила</i> Специфіка використання біографічного матеріалу на уроках позакласного читання в старшій школі.....	52
<i>Білик Олена</i> Популяризація професійної освіти в умовах війни та її культурно-освітній простір.....	55
<i>Бобрицька Анастасія</i> Психолого-педагогічні засади формування вольових рис характеру особистості дошкільника: відповідальності, наполегливості, самостійності.....	59
<i>Бурдуваліс Катерина</i> Зміст та методичне забезпечення навчання в народних школах Подільської губернії.....	64

Виходячи з цього усього можна зробити висновок, що мовна проблема в Україні все таки є, але і погляди на цю проблему різні.

Висновок. Наша історія показує нам, що ми сильні лише тоді коли ми разом, коли ми єдині. Наша мова і наша культура це наша найголовніша зброя яка б'є ворога уже не одне століття, і яку знищити не можливо. Усі ми з вами українці, і в яку сторону би не повертала історія, ми всі з вами одне ціле, всі українці від Ужгорода і до Луганська, від Чернігова і до Сімферополя. І ми з вами маємо бути єдині, адже тоді ми сильні. Кожен українець на планеті сьогодні потрібен своїй державі. Фінал цього споконвічного конфлікту уже всім відомий, ми обов'язково переможемо, залишились лише дрібниці, довести справу до кінця.

Список використаних джерел і літератури:

1. В.В'ятрович Україна. Історія з грифом «Секретно», В-во Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021 р. [16-22 ст.]
2. Українська Правда: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/25/247964/>

*Сморжанюк Анастасія,
студентка 417 групи факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
Науковий керівник: к.пед.н., доцент Гордійчук О.Є.*

Вітчизняна і зарубіжна лінгвістична та психолого-педагогічна наука про підходи у вивченні основних частин мови

Наукова публікація присвячена практико-орієнтованим підходам у вивченні основних частин мови крізь призму аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури, з метою розвитку мовленнєвої компетенції у молодших школярів.

Актуальність окресленої проблеми дослідження пояснюється нагальною потребою якісного ознайомлення учнів з українською мовою загалом, та якісною професійно-педагогічною підготовкою фахівців до роботи в закладах загальної середньої освіти, зокрема.

На меті – розкриття підходів у вивченні основних частин мови, крізь призму обґрунтування вчень та досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених.

Насамперед, варто зазначити, що в галузі вітчизняної лінгвістики та психопедагогіки чимало вчених долучилися до цього напрямку

досліджень, зокрема: Шевченко І., Бурлуцька О., Захаренко О., Моринець Л.

Здійснений нами аналіз наукових джерел, дав нам можливість дослідити внесок І.Шевченка в розробку методів розуміння основних частин мови з лінгвістичної та психологічної точок зору. Його основними аспектами досліджень є синтаксичний аналіз мовних структур і морфологічні аспекти мови [5, с.20].

Щодо *граматичного аналізу*, то науковцем досліджено граматичні структури мови, розрізнено та проаналізовано основні частини мови (іменник, прикметник, дієслово та ін.), що допомогло зрозуміти функції та властивості кожної.

Щодо *синтаксичного аналізу*, то І. Шевченком вивчено структури речень та їхні взаємозв'язки, досліджено різні типи речень, синтаксичні засоби побудови текстів та їх вплив на сприйняття мовлення.

У контексті нашої проблеми, цікавими на заувагу є дослідження Олени Бурлуцької – відомої науковиці в галузі психолінгвістики. Авторка зосередилася на взаємозв'язку між процесами мовлення та когнітивним розвитком. Нею зроблено значний внесок у методи дослідження, розуміння та використання основних частин мови з психологічної та педагогічної точки зору [8, с.50]. Її основні напрямки досліджень включають:

- *мовленнєвий розвиток дитини*

Науковиця досліджує процес засвоєння учнями основних компонентів мовлення на різних етапах розвитку, процес формування граматики мовлення у дошкільнят та молодших школярів під час навчання в школі.

- *Психологія мовлення та когнітивні процеси.*

З цього напрямку, О. Бурлуцька вивчає психологічні аспекти вивчення мови, зокрема розвиток вербального мислення, сприйняття та продукування мовного матеріалу.

- *Методи вивчення мови в практиці викладання.*

У царині подібного напрямку, авторкою розроблено ефективні методи вивчення мови.

Заслуговують на нашу увагу наукові підходи Лариси Моринець, лінгвістки, яка зробила значний внесок у дослідження підходів до вивчення основних частин мови з лінгвістичної та психолого-педагогічної перспективи [8, с.15-21]. Її дослідження включають:

- структурний аналіз мови,
- дослідження синтаксису та морфології;
- функціональні ролі, властивості та морфологічні одиниці;
- взаємозв'язок слів у реченні, їх граматична співвіднесеність та смислові ролі;

▪ психолінгвістичні аспекти вивчення мови, зокрема, зосередженість на пізнавальних процесах, які відповідають за сприйняття, розуміння мови;

▪ розробка ефективних стратегій навчання, що сприяють розвитку мовленнєвих навичок учнів.

Вітчизняну когорту лінгвістів доповнює Олена Захаренко. Її дослідження спрямовані на вивчення підходів до основних частин мови з психолого-педагогічної перспективи, зосереджені на впливі різних методів навчання мови на когнітивний розвиток та мовленнєву компетенцію учнів, а також на психологічних аспектах мовного розвитку, зокрема, на формуванні мовленнєвого мислення [6, с. 215].

Зарубіжною лінгвістичною та психолого-педагогічною наукою виокремлено також підходи до вивчення основних частин мови. Основні аспекти досліджень спрямовані на аналіз граматичних структур мови, синтаксичний аналіз текстів, розробку ефективних методик навчання та вивчення мови з урахуванням психологічних особливостей учнів [2, с.24]. Здійснимо аналіз наукових доробків окремих вчених.

Так, Ноам Хомський - це відомий американський лінгвіст, філософ, когнітивний вчений та політичний діяч [2, с.94]. Основний внесок Ноама Хомського в лінгвістику виник у розробці теорії граматики, відомої як «трансформаційно-генеративна граMATика» (ТГГ). Ця теорія, яку він почав розвивати в 1950-х роках, представляє собою модель, що описує внутрішні правила, за якими люди формують речення мови, а також процеси, які ці правила можуть бути виражені у вигляді «трансформацій». Також, ним було введено поняття універсальної граматики, яке підтримує ідею вродженої здатності дітей розуміти та виробляти мову. В цілому, дослідження автора сприяють розвитку мовленнєвої компетенції та методики навчання мови [2, с.115].

Джин П'ятжет - відома вчена в галузі психолінгвістики та дослідження мовленнєвих процесів. Так, авторка спеціалізується на проблемі розвитку мовленнєвих навичок у дітей. Її дослідження стосуються різних аспектів мови, включаючи синтаксис, семантику, фонологію та морфологію. Один з основних напрямків її роботи - це розвиток підходів до вивчення основних частин мови у початковій школі. Д. П'ятжет розроблено методики та програми, спрямовані на покращення мовленнєвих навичок у дітей, щоб допомогти їм краще розуміти та володіти мовою [2, с.45].

Цілком переконливо дослідниця стверджує, що розвиток мовленнєвих здібностей у дітей важливий для їхнього загального когнітивного розвитку. Тому всі її дослідження мають на меті допомогти вихователям та батькам розуміти, як на оптимальному рівні підтримувати цей процес на

різних етапах розвитку дитини. Джин П'ятжет активно впроваджує результати своїх досліджень у педагогічну практику, створюючи навчальні матеріали та програми для застосування в освітніх установах [2, с.49].

Дебора Таннен – американська лінгвістка та професорка лінгвістики. В наукових колах відома своїми дослідженнями щодо міжособистісної комунікації та вивченням мови в контексті соціальних взаємин [3, 101]. Її внесок у лінгвістику та психолого-педагогічну науку, зокрема, у підходах до вивчення основних частин мови у початковій школі, доволі значний. Напрямами її вивчення стали:

- дослідження мовленнєвих жанрів [3, с.105];
- комунікативний підхід до навчання [4, с.40];
- активне використання мови;
- застосування в повсякденному житті та різних життєвих ситуаціях знань про основні частини мови [4, с.45].

Таким чином, здійснюючи аналіз публікацій вітчизняних та зарубіжних науковців зробила висновок, що вивчення основних частин мови є важливою складовою у розвитку мовленнєвої компетенції учнів.

Список використаних джерел і літератури:

1. Chomsky, N. (1957) *Syntactic Structures*. Mouton Publishers, 215с.
2. Piatelli-Palmarini, M. (1980) *Language and Learning: The Debate between Jean Piaget and Noam Chomsky*. Routledge & Kegan Paul, 115с.
3. Tannen, D. (1984) *Conversational Style: Analyzing Talk among Friends*. Oxford University Press, 120с.
4. Tannen, D. (2001) *Talking Voices: Repetition, Dialogue, and Imagery in Conversational Discourse*. Cambridge University Press, 67с.
5. Дорошенко С.І. (1987) *Розвиток мовлення молодших школярів*. Київ: Освіта, 124с.
6. Українська мова: Хрестоматія: в 3 кн. Книга 2/Укл: М. Железняк, Г. Козачук – Київ, 2014. – 252 с.
7. Чупріна, О. В. Лінгвометодичні та психолінгвістичні аспекти розвитку зв'язного мовлення молодших школярів «Розвиток наукових досліджень, 2011» // Матеріали сьомої міжнародної науково-практичної конференції. – м. Полтава, 28-30 листопада 2011 р., 7. pp. 97-99.
8. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 423 с.